

Kedves Kertbarátnők, tisztelt Kertbarátok!

2022. évi 23., az idei utolsó felhívás

A legtöbb kertben már víztelenítették a permetezőgépeket, véget ért a növényvédelmi szezon. Ne feledjék el, hogy a betárolt gyümölcsöket időnként át kell válogatni. Ne hagyjanak egyetlen barnuló, penészfoltos terményt sem a ládáiban! Abban biztos vagyok, hogy munkánk jövőre is lesz. A károsítók még most, november végén sem nyugszanak. Az árvácskát kb. egy hete támadta meg a lisztharmat. [A fotó hétfőn készült.](#)

► **A szerszámok rendbe tétele után, eljött a tanulás ideje is.**

- Akik a rádióhoz szoktak és inkább hallgatnák a friss híreket, nekik ajánlom Bozsik gazda művés [beszélgetéseit](#) (podcastjeit) és innen, a mediaklikk.hu-ról a Hajnal-táj korábbi felvételeihez is eljuthatnak.
- A *Kerti Kalendárium* havi lap kifejezetten a házikerteseknek szól. Érdeemes megrendelni a postán vagy a [honlapjukon](#). Ugyanitt a *Kertészet és Szőlészet* hetilapról is tájékozódhatnak, mely inkább a „profiknak” szól de hetente növényvédelmi előrejelzéseket is ír a hobbikerteseknek, dr. Aponyi Lajos kollégám. Hasonlóan hasznos a gazdaboltokban elérhető, időszakosan megjelenő ingyenes *Kerti hírmondó* is.
- El kell fogadnunk, hogy egyre ritkábbak a papíron elérhető, az aktuális teendőket ismertető újságok, füzetek. A legfontosabb információ forrás már az internet. Néhány cikket, dolgozatot, felhívást én is összegyűjtöttem és folyamatosan frissítem is ezt a [fejezetet](#) a honlapomon. A példa kedvéért, nemsokára felteszem Fazekas Imre pécsi kutatónak a fügedarázsról szóló értekezését és jegyzetét valamint az avarégetéssel kapcsolatos zavaros jogszabályokról és a csipkebogyó szedés és tartósítás trükkjeiről szólót írásokat.
- Az a kertbarát aki szeret a TV vagy a laptop képernyőjén videókat nézni, nekik a [Gazdabolt TV](#) csatornáját ajánlom. A növényvédelmi teendőkről szóló korábbi és idei kisfilmek többsége jövőre is aktuális lesz. Az [ÖMKI honlapjáról](#) pedig a „biós” felhívásokat, videókat és számos kiadványt is letölthetnek.

► **A folyamatos aszály és kánikula változtatásra kényszeríti a szántóföldek gazdáit.** Eddig nem hallott kifejezések keringenek a szakmai konferenciákon: forgatás nélküli és sávos technológiák, regeneratív és ultra sekély talajművelés, kifagyó takarónövény, stb. A kifejlesztett eszközök, az ezekből összeállítható gépváltozatok száma is a százat közelíti. Ismerkedni kell az elővágó tárcsával szerelt késes vetőgéppel, a kompaktossal, maglenyomó pálcával, stb. Gyakran még a fogalmak sem tisztáztak pl. direktvetés, szántás nélküli és regeneratív talajművelés és az angol kifejezések is megjelentek: no till, zero till, min till, strip till, stb. **A cél azonban még így is teljesen világos: megőrizni a vizet a talajban és megóvni, beindítani a talajéletet.** Az idei nyár után nem kell indokolni a vízmegtartás fontosságát. A talaj mikro és makroszervezeteinek a jelentőségét is most kezdjük felismerni igazán. Hiszen a morzsalékos talajszerkezet kialakításában, és ezzel a víz és a tápanyagok megőrzésben kulcsfontosságú szerepük van a hasznos baktériumoknak, gombáknak, a gilisztáknak és egyéb rovaroknak.

Úgy gondolom, hogy ezek számunkra, házikertesek számára is kiemelten fontos célok ma már. A növények egészsége a talajban alapozódik meg. A gyorsan kiszáradó, a tápanyagokat tartalékolni nem tudó ágyásokban, nem tudunk megbirkózni a káros gombák, rovarok és atkák támadásával. A közérthető YouTube-os előadásokat összegyűjtöttem az idei 2. felhívásomban, amit most újra mellékelek is. Berend Ferenc filmjeit is a figyelmükbe ajánlom. Örülnek ha megosztanák velem, velünk a tapasztalataikat!
Nyáron eljutott hozzám Bardóczi Sándor levele. Úgy vélem, hogy jól összeszedte azokat a tennivalókat amikkel a házikertekben védekezhünk a klímaváltozás káros hatásai ellen. Akár a kiáltványunk is lehetne. Mellékelem.

► [Bíró Borbála professzor asszony](#) szerepe és tudása megkerülhetetlen a biológiai talajerő-gazdálkodás témájában. 29-én, kedden 17 órától én is várom az előadását a „Mezőgazdasági Könyvtárban”. Íme a [meghívó](#).

► Egy Petőfi idézettel búcsúzom, az *Itt van az ősz, itt van újra...* két versrészletével.

*„És valóban ősszel a föld
Csak elalszik, nem hal meg;
Szeméből is látszik, hogy csak
Almos ő, de nem beteg.*

*Levetette szép ruháit,
Csendesen levetkezett;
Majd felöltözik, ha virrad
Reggele, a kikelet.”*

Egészséges tavaszi ébredést és öltözködést kívánok az álmos talajainknak! Remélem találkozunk jövőre is!

Budapest, 2022. november 23.

Jó pihenést, kellemes ünnepeket kívánok!

Zsigó György, NMNK

Sándor Bardóczi rajta van a Facebookon. Jelentkezz be a Facebookra, hogy kapcsolatba léphess vele: Sándor.

Mit tehetünk meg a kertünkért, növényeinkért a hőségriadó idején rövidtávon, s hogyan alkalmazkodjunk hosszútávon a klímaválsághoz? Néhány tanács.

Nem csak a mi szervezetünket, de a kertjeinket is megviseli a tartós és csapadékmentes hóhullám, a vízkorlátozások egyes településeken pedig arra intenek, hogy sokkal takarékosabban kellene bánnunk az öntözővízzel. A kert maga is légkondicionál, párologtat, árnyékol, él, ezért nem az a megoldás, hogy műfűvel vagy burkolattal helyettesítjük, hanem hogy alkalmazkodunk a forró nyarakhoz.

   1. Az öntözés okosan. Sokat tehetünk rövidtávon is a növényeinkért, ha akkor locsolunk, amikor a legkisebb a párolgási veszteség, azaz késő este vagy kora hajnalban. Így a talajnak van ideje beinni az öntözővizet és nem a növények felületéről párolog el szinte azonnal a tűző napon. A vízpazarló öntözést hosszabb távon érdemes csepegtető öntözőrendszerré alakítani. Ez az Izraelben kidolgozott módszer édenkertté tudta varázsolni a Jordán folyó völgyét szinte sivatagi klímán, a világ leghatékonyabb vízfelhasználásának számít, ahol a cseppenként kijuttatott víz a földfelszín nagyon kicsi felületét nedvesíti be, ám a felszín alatt tölcészerűen terül szét a cseppek nyomán a nedvesség, így nagyon kicsi a párolgási veszteség.

   2. Mulcsolásra fel! Takarjuk a talajt! Sok olyan felület van a kertünkben, amelyet nem fed növényzet. Az ágyások, a cserjefoltok alatti terület, a fák alatti nagyon árnyékos részek. Ezek a melegben hamar kiszáradnak, s ez nem tesz jót a talajéletnek. A leggyakoribb takaróanyag a fenyőkéreg mulcs, de ez sajnos nem mindenhol a legjobb megoldás, a fenyők megváltoztatják a talaj kémhatását, gyantáik pedig növekedéshátrányosak. Viszont ahelyett, hogy műanyag zsákokba tömködnék a fűnyesedéket, lombot, kihúzott gyomokat és dízelteherautókkal elszállítatnánk azokat, vagy elégetnénk (ami egyébként tilos), sokkal hasznosabban is felhasználhatjuk őket. Talajtakarásra. Akár közvetlenül, a fűnyíróval összeszeccskázva, akár beszerzett, bérelt, vagy önkormányzattól megrendelt ágdarálóval faaprítékként, akár komposztálva, mindenképpen jobban járunk vele, mint a zöld zsákba tömködéssel vagy az elégetéssel. Tápanyag, nagy vízfelszívó, lekötő, talajtakaró egyben.

   3. A vasárnap reggeli rendszeres berregés vége? Ritkítsuk a fűnyírást, hagyjuk nyáron magasabbra a gyepet! Ma már a nyírott pázsit őshazái, Anglia, Írország, Hollandia gyepei is szenvednek a kiszáradástól, nemhogy a kontinentális klíma országai. Nem kell minden gyept méhlegelővé alakítani, de már az nagyon sokat számít, ha nem vágjuk tövig a gyept nyár elején, hanem a lehető legmagasabb pozícióba állítjuk a fűnyírót és 5-8 centi magas gyept tartunk fenn. A magasabb gyept csapdába tudja ejteni a hajnali harmatot, állományklímája jól fedi a talajt és védi a kiszáradástól. Így van ez az ültetvények (szőlők, gyümölcsültetvények) közötti sorokban is, ahol okos gazdák szárazságtűrő fűmagkeverékkel vagy lucernával vetik be a sorközöket.

  4. Tartsuk meg az esőt! Szüreteljünk vizet! A rain harvest, azaz az esővízgyűjtés kétszeresen hasznos. Egyrészt nagy esőknél nem telítődik az egyesített szennyvíz-esővíz csatornahálózat, s nem kerül élővizekbe a szenny, másrészt be tudunk tartalékolni az őséges időkre. Az ereszcatornát csapoló hordós megoldás a legolcsóbb, de az igazi, tényleg számottevően vízszámla-csökkentő módszer a nagy tartályos, felszín alá süllyesztett, túlfolyóval kiépített ciszterna, ami már komolyabb beruházás, de hosszútávon meg fog térülni. Nem csak anyagilag, hanem a kert számára is.

   5. Tetőkert és zöldfal létesítéssel az épülethűtésért. A növényvel borított lapostető és falak képesek fokozatosan hűvösebbé tenni az otthonainkat, irodáinkat. Miközben például megóvják az UV sugárzástól a vízszigetelést. Komolyabb előtervezést, statikai méretezést, adott esetben

támberendezések, gépészet kiépítését feltételezhetik, de a repkénnyel befuttatott házfalakkal hatékonyságban így sem veszik fel a versenyt. Árnyékolásukkal az épületfalakból sugárzó hő is mérsékelhető.

  6. Árnyékolással, lugasokkal, törzsvédelemmel a napégés ellen. A vízigényes növények, veteményesek meghálálják, ha csökkentjük a direkt napsugárzást árnyékolástechnikával, így nem égnek meg a természetett vízigényes növényeink. Az árnyékolásra különféle kerti hálók is alkalmasak, de semmi sem veszi fel a versenyt egy kerti lugassal, amely alatt mi is hűsölhetünk. A fiatal fák törzsét csavarjuk jutaszövetbe vagy meszeljük fehérre: így nem fognak megsülni a szállítószöveik a hóhullám idején.

   7. A tujakorszak vége? Ültessünk szárazságtűrőbb növényeket! Sokat tudunk tenni a kertünkért, ha nem az alpesi vagy távol-keleti, esőerdei, vagy tajgán élő vízigényes, páraigényes, hidegkedvelő egzotikumokat hajszojuk, hanem szárazságtűrő növényeket ültetünk. Lehet hogy kevesebb virágdísz, lehet, hogy nem örökzöld, de cserébe nem fog szenvedni, vagy nem kell rápazarolni az öntözésre egy fél falu ivóvizét. A klímaváltozással a Kárpát-medencében a fenyőfélék fognak először tömegesen kihalni. Ennek oka a sekély gyökérzetük és magas víz- és páratartalom igényük, a hidegkedvelésük. A lombhullatók tovább bírják, egyedül a cédrusoknál, borókáknál vagy a mandulafenyő, egyéb mediterrán örökzöldek esetében van olyan mérvű szárazságtűrés, ami a túllevelűek esetében a mi klímánkon is működik. Ezek némelyike viszont nem bírja a teleinket. Az őshonos fajok mindig a legjobb választás.

Alkalmazkodásra fel! Van tennivaló bőven.